
Krajowy Ośrodek Zapobiegania Zachowaniom Dysocjalnym

09-500 Gostynin, ul. Zalesie 1A

tel. (24) 231 63 32, (24) 235 05 21, fax (24) 235 05 20

KOZZD/DRB/1131/2022

Sz. P.
Marcin Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich
al. Solidarności 77
00 – 090 Warszawa

KMP. 574.2.2022.RK

W odniesieniu do zaleceń zawartych w Państwa raporcie z dnia 01.08.2022r. uprzejmie przedstawiam co następuje:

1. Pacjenci Ośrodka traktowani są z należyтым szacunkiem. Ponadto personel oddziału zamiejscowego w Czersku został przeszkolony w zakresie pracy z pacjentem przejawiającym zaburzenia osobowości oraz nawiązywania właściwej relacji pracownik - pacjent (z uwzględnieniem stanowiska pracy). Zwracamy szczególną uwagę na kulturę osobistą pracowników.

2. W przypadku wystąpienia niewłaściwych zachowań ze strony personelu Ośrodka, Krajowy Ośrodek zawiadamiać będzie odpowiednie organy państwowe o możliwości popełnienia przestępstwa na szkodę pacjenta, a w przypadku funkcjonariuszy Dyrektora Służby Więziennej.

3. Przypominano personelowi oddziału zamiejscowego w Czersku o zasadach stosowania przymusu bezpośredniego, w tym o zakazie stosowania unieruchomienia na prośbę pacjenta.

4. W Krajowym Ośrodku Zapobiegania Zachowaniom Dysocjalnym w Gostyninie od momentu jego powstania, tj. od 2014r. do chwili obecnej Ręczny Miotacz Substancji Obezwładniających nie był nigdy użyty zarówno w pomieszczeniach zamkniętych, jak i na przestrzeni otwartej Krajowego Ośrodka. Podobna sytuacja dotyczy również oddziału zamiejscowego w Czersku, który funkcjonuje od

stycznia 2022 roku. Zapewniamy, że jeśli zajdzie konieczność użycia wyżej wymienionego środka przymusu bezpośredniego, zostanie on użyty zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

5. Należy wskazać - niezależnie od faktu, iż Ręczny Miotacz Substancji Obezwładniających „gaz pieprzowy” nigdy nie został użyty, a jedynie stanowi wyposażenie pracowników ochrony, o czym stanowi ustawodawca w art. 36 ust. 1 pkt 5 lit c) ustawy z dnia 22 listopada 2013r. o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób, w którym to przepisie przewidziano możliwość zastosowania przymusu bezpośredniego polegającego na użyciu ręcznego miotacza substancji obezwładniających – KOZZD zapewni wszystkim osobom, wobec których użyto przymusu bezpośredniego stałą opiekę medyczną. Zalecenie to KOZZD traktuje zatem jako wyraz daleko posuniętej prewencji, o której mowa na k. 3 zaleceń, aczkolwiek w większości przypadków użycie tej formy przymusu bezpośredniego może w ocenie KOZZD skutkować ustawowym obowiązkiem udzielenia pomocy na podstawie art. 43 ust. 1 ww. ustawy.

6. Żaden z pacjentów przebywających w oddziale zamiejscowym w Czersku nie doznał obrażeń, w związku z powyższym nie było potrzeby i możliwości stosowania formularza mapy ciała.

7. Nie jest możliwe precyzyjne określenie czasu danego ograniczenia nakładanego na pacjenta, gdyż w znaczącej większości przypadków wynikają one z prowadzonych postępowań prokuratorskich.

8. Czasowe pozbawienie możliwości otrzymywania przez pacjentów paczek wynikało z próby przemycenia na teren placówki alkoholu, w butelkach plastikowych po wodzie. Ograniczenie to miało na celu zapewnienie bezpieczeństwa i porządku w oddziale i zapobieżenie ponownym próbom wprowadzania alkoholu na teren Ośrodka.

9. Zaprzestanie noszenia przez personel ochrony środków przymusu bezpośredniego i umieszczenie go w wyznaczonych do tego celu miejscu oraz pobieranie go na wypadek konieczności interwencji jest niemożliwe. Pacjenci przebywający w Ośrodku są pacjentami szczególnie niebezpiecznymi, stwarzającymi bardzo duże zagrożenie dla innych pacjentów odbywających terapię w KOZZD, jak i zatrudnionego personelu. Pobieranie środków przymusu z wyznaczonych do tego celu zamkniętych miejsc wyklucza szybką, sprawną i bezpieczną interwencję. Należy tu wspomnieć, iż w ostatnim czasie pacjenci kilkakrotnie podjęli próbę ataku na personel, z czego trzech

pracowników ochrony przebywa na długotrwałych zwolnieniach lekarskich, a dwóm z nich grożą bardzo poważne operacje.

10. Według uzgodnień Kierownictwa Służby Więziennej i Dyrekcji Ośrodka, jednym z warunków dotyczącym oddelegowania Funkcjonariuszy Służby Więziennej do oddziału zamiejscowego w Czersku był wymóg pozostawienia dotychczasowego umundurowania funkcjonariuszy, gdyż pełniąc służbę w Ośrodku są nadal funkcjonariuszami Służby Więziennej. W okresie przejściowym pracownicy ochrony w Czersku ubrani są w odzież koloru czarnego, który jest kolorem uniwersalnym i stosowany w 90% na terenie Polski przez pracowników ochrony. Zgodnie z zasadami obowiązującymi w Ośrodku docelowy ubiór pracownika ochrony to jasna popielata koszula i spodnie w kolorze melanzowy antracyt. Ośrodek nasz jest w trakcie realizacji zakupu w/w odzieży. W naszej ocenie kolorystyka takiego ubioru jest niewyróżniająca się, neutralna i stonowana. Ponadto nadmieniamy, iż funkcjonariusze Służby Więziennej oddelegowani do oddziału zamiejscowego, będą pełnić swoje obowiązki tylko do końca bieżącego roku.

11. Ze względu na wcześniej wspomniane już agresywne zachowania pacjentów, naruszające nietykalność cielesną zarówno innych pacjentów, jak i personelu Ośrodka, nie jest możliwa zmiana dozoru pacjentów wyłącznie na system monitoringu. Przejście na taki system nadzoru będzie wiązało się z bardzo dużym zagrożeniem dla życia i zdrowia wszystkich osób przebywających na terenie Ośrodka. Ze względu na specyfikę naszych pacjentów nie możemy dopuścić do takiej sytuacji, jaka miała miejsce w ZK w Rzeszowie, gdzie podczas wykonywania swoich codziennych obowiązków została zamordowana psycholog. Ciągłe odgrażanie się pacjentów i próby ataków wskazują, że model wybranej przez nas ochrony jest właściwy. Zastosowanie jedynie metody monitoringu byłoby możliwe tylko w przypadku przebywania pacjentów w zamykanych salach, jak to ma miejsce w Zakładach Karnych. KOZZD jako placówka terapeutyczna nie może sobie pozwolić na wdrożenie tego typu praktyki dozoru.

12. Praktyka zagładania przez pracowników ochrony za zasłony prysznicowe oraz wchodzenie do pomieszczeń z natryskami nie jest stosowana w Krajowym Ośrodku i nigdy nie miała miejsca taka sytuacja. Podczas kąpieli pacjenta, pracownik ochrony przebywa na korytarzu przed pomieszczeniem łazienki. Kabiny natryskowe znajdują się w drugiej części, usytuowanej na końcu łazienki, oddzielonej od niej dodatkową ścianą z pełnymi drzwiami. Zagładanie pod zasłony jest niemożliwe ze względu na ich brak (punkt 18 zaleceń KMPT).

13. Prowadzenie prac związanych z utrzymaniem porządku oraz należytego stanu technicznego pomieszczeń mieszkalnych pacjentów jest konieczne z oczywistych względów higienicznych oraz technicznych. Wymóg opuszczania pomieszczeń na czas prowadzenia czynności porządkowych bądź naprawczych nie jest pozbawiony podstaw lecz jest podyktowany wieloletnim doświadczeniem w praktycznym obcowaniu z osobami obciążonymi ryzykiem przejawiania zachowań dyssocjalnych.

Prace wykonywane przez salowych bądź konserwatorów wymagają używania sprzętów, narzędzi, środków czystości oraz innych materiałów, które z oczywistych względów bezpieczeństwa nie mogą znajdować się w zasięgu pacjenta. Zdarzają się także sytuacje, w których pacjenci werbalnie prowokują, odnoszą się wulgarnie czy wręcz poniżają personel. Zasada opuszczania pomieszczeń przez pacjentów jest podyktowana praktyką i służy bezpieczeństwu personelu i samych pacjentów.

Krajowy Ośrodek Zapobiegania Zachowaniom Dyssocjalnym dokłada wszelakich starań aby nie prowokować u pacjentów zachowań agresywnych bądź zdarzeń zakłócających spokój. Personel Ośrodka każdorazowo do wykonywania prac eksploatacyjnych podchodzi w sposób elastyczny starając się dostosować do uwarunkowań wynikających z aktualnego stanu emocjonalnego pacjenta równoważąc możliwość odstępstw np. poprzez przesunięcie terminu prowadzenia prac z koniecznością przestrzegania zasad obowiązujących w Ośrodku.

14. Zapewniamy, że podczas udzielania świadczeń zdrowotnych poza Ośrodkiem, pracownicy ochrony na polecenie personelu medycznego każdorazowo zdejmują kajdanki badanym pacjentom. Jeżeli badanie pacjenta wymaga opuszczenia gabinetu przez pracownika ochrony, pracownik może podjąć taki krok, jeżeli pozwalają na to względy bezpieczeństwa. Wobec dużej części pacjentów udających się na konsultacje poza Ośrodkiem, nie stosuje się prewencyjnie środka przymusu w postaci kajdanek. Dotyczy to pacjentów, którzy posiadają podejrzenie choroby psychicznej, pozytywne opinie do wyjścia, ukończyli 70 rok życia, jak i osób o widocznym kalectwie. Zgodnie z Ustawą z dnia 22 listopada 2013r. o postępowaniu wobec osób (...) nasi pacjenci powinni być leczeni w pierwszej kolejności przez podmioty lecznicze dla osób pozbawionych wolności, co wykluczyłoby obecność pracowników ochrony i stosowania przez nich prewencyjnie środków przymusu bezpośredniego, co niestety z przyczyn od nas niezależnych jest znacznie utrudnione.

15. Budynek oddziału zamiejscowego w Czersku został użyczony przez Zakład Karny w Koronowie na potrzeby KOZZD wraz z częściowym wyposażeniem, w tym z łózkami. Po zgłoszeniu uwag ze strony pacjentów w kwestii łóżek, zostały one wyposażone w dodatkowe koce umieszczone pomiędzy metalową częścią łóżka a materacem, tak aby zwiększyć komfort ich użytkowania.

16. Pacjenci w uzasadnionych przypadkach mają możliwość wymiany pościeli, ręcznika i szlafroka, będących własnością KOZZD, po uprzednim zgłoszeniu takiej potrzeby.

17. Pacjenci przebywający w oddziale zamiejscowym w Czersku Krajowego Ośrodka na bieżąco zgłaszają swoje potrzeby bytowe podczas odbywających się regularnie spotkań z kierownictwem Ośrodka. Zagadnienie przechowywania rzeczy osobistych pacjentów zostało rozwiązane w porozumieniu z pacjentami poprzez będący na etapie realizacji zakup i montaż w salach dodatkowych półek ściennych.

18. Kabiny natryskowe oddziału zamiejscowego KOZZD w Czersku ze względów bezpieczeństwa oraz zastosowany system monitoringu, nie zostały wyposażone w zasłony prysznicowe. Prysznic, jak zostało to nadmienione w Ad. 12, znajduje się w oddzielnej części łazienki, odgródzonej od niej ścianą i pełnymi drzwiami. Pacjenci kąpią się pojedynczo, dzięki czemu poczucie ich intymności jest w pełni zachowane. Natomiast system monitoringu posiada zacienione strefy intymności zgodnie z obowiązującymi przepisami.

19. W oddziale zamiejscowym w Czersku zwiększono liczbę czajników dostępnych dla pacjentów.

20. Przez cały czas kontynuowany jest remont terenu rekreacyjnego i docelowego budynku terapii - wyłoniono wykonawcę i przekazano mu teren budowy.

21. Plac spacerowy dla pacjentów jest obecnie na etapie doposażenia w parasol, który będzie użytkowany jako osłona na wypadek niekorzystnych warunków atmosferycznych.

22. Metalowa siatka usytuowana na terenie rekreacyjnym oddziału zamiejscowego w Czersku Krajowego Ośrodka Zapobiegania Zachowaniom Dyssocjalnym wydziela strefy bezpieczeństwa na wypadek sytuacji wymagającej np. odseparowania od siebie pacjentów między którymi wystąpiły zachowania agresywne. Dla zapewnienia pacjentom komfortu przebywania na terenie rekreacyjnym Ośrodek podejmuje szereg działań niejako na bieżąco wychodząc naprzeciw oczekiwaniom pacjentów np. poprzez: zorganizowanie poletka uprawnego, zapewniając nasadzenia stosownie do pory roku, regularną

dbałość o roślinność, zapewnienie wyposażenia rekreacyjnego etc. Rezygnacja z elementów służących bezpieczeństwu pacjentów i personelu nie jest jednak możliwa.

23. Po ostatnich rekomendacjach Biura Rzecznika Praw Obywatelskich oraz wychodząc naprzeciw oczekiwaniom pacjentów, znacząco wydłużono czas przeznaczony na spacer na terenie rekreacyjnym. Nie jest możliwe kolejne zwiększenie częstotliwości spacerów, gdyż zaburzyłoby to harmonogram zajęć terapeutycznych pacjentów.

24. Na tablicy informacyjnej znajdującej się w korytarzu Oddziału, na parterze są wywieszane numery telefonów oraz adresy mailowe i korespondencyjne m.in. Biura Rzecznika Praw Obywatelskich oraz Biura Rzecznika Praw Pacjenta, które to instytucje są zobligowane do udzielenia pomocy pacjentom w przypadku naruszenia ich praw. Dodatkowo został tam umieszczony adres i telefon do Sądu Okręgowego w Płocku oraz Sądu Rejonowego w Chojnicach.

25. Do oddziału zamiejscowego w Czersku zgodnie z przyjętym harmonogramem prowadzenia prac adaptacyjnych został zakupiony Infokiosk, który obecnie jest uruchomiony i udostępniony pacjentom.

26. Od dnia powstania oddziału zamiejscowego w Czersku, w Sekretariacie Medycznym jest prowadzony rejestr pism składanych przez pacjentów do Dyrekcji KOZZD.

27. Od dnia powstania oddziału zamiejscowego w Czersku, w Sekretariacie Medycznym jest prowadzona zbiorcza dokumentacja dotycząca stosowania przymusu bezpośredniego w KOZZD,

28. Odnosząc się do kwestii lekarza w Ośrodku zamiejscowym w Czersku nadmieniam, iż niejednokrotnie podejmowane były kroki celem pozyskania lekarza psychiatry. Brak jest jednak zainteresowania zatrudnieniem w oparciu o umowę o pracę, szczególnie w tej grupie zawodowej. Podjęto zatem decyzję o przeprowadzeniu na przełomie III i IV kwartału br. postępowania konkursowego, które może doprowadzić do wyłonienia lekarza, który podejmie współpracę w ramach kontraktu. W tej chwili opiekę lekarską zapewniają lekarze pracujący w KOZZD Gostynin.

29. Aktualnie prowadzimy szkolenia wewnętrzne pracowników KOZZD w Czersku. Szkolenia „Kontakt z trudnym pacjentem – sposób radzenia sobie z agresją i rozwiązywanie konfliktów” prowadzone przez Koordynatora pracy psychologów oraz psychologów Ośrodka. Pierwsze takie szkolenie odbyło się 20.06.2022r., kolejne 27.06.2022r. i 07.07.2022r. W spotkaniach tych uczestniczą wszystkie grupy

zawodowe pracujące w Ośrodku. Planowane jest cykliczne prowadzenie szkoleń o tej i innej tematyce.

Każdy pracownik ochrony KOZZD posiada wpis na listę kwalifikowanych pracowników ochrony, co równoznaczne jest z posiadaniem wiedzy nabytej podczas kursu przygotowawczego dotyczącej stosowania środków przymusu bezpośredniego, w tym ręcznego miotacza gazu. Po przyjęciu do pracy przeprowadzane jest szkolenie stanowiskowe dotyczące między innymi zagadnień zawartych w punkcie 29 zaleceń raportu KMPT zakończone egzaminem. Ponadto zgodnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 15 stycznia 2016r. w sprawie szczegółowej tematyki, formy oraz czasu trwania kursu doskonalącego umiejętności kwalifikowanych pracowników ochrony fizycznej, każdy pracownik ochrony KOZZD zobowiązany jest do odbycia co 5 lat kursu doszkalającego w wymiarze 40 godzin, w tym 16 godzin ze stosowania środków przymusu bezpośredniego (między innymi ręcznego miotacza substancji obezwładniających). Wychodząc naprzeciw Państwa propozycji został zorganizowany dodatkowy kurs stosowania środków przymusu bezpośredniego, w tym gazu pieprzowego, a w przyszłości szkolenie to będzie miało charakter cykliczny.

30. Na 2023 rok planowane jest podjęcie działań zmierzających do zapewnienia personelowi Ośrodka możliwości odbywania regularnej superwizji.

31. Ośrodek podjął działania mające na celu zapewnienie opieki duszpasterskiej pacjentom w oddziale w Czersku. Wystosowano pismo do Biskupa Peplińskiego, celem mianowania kapelana i otrzymaliśmy zwrotną informację, iż od dnia 01.09.2022r. kapelanem w oddziale zamiejscowym w Czersku został

32. Dyrekcja Krajowego Ośrodka Zapobiegania Zachowaniom Dysocjalnym z dużą częstotliwością oddelegowuje podległych mu kierowników wszystkich komórek organizacyjnych do oddziału zamiejscowego w Czersku, celem nadzoru nad personelem. Dodatkowo nadmieniam, iż kierownicy pozostają w stałym kontakcie z podległym personelem. Rozważana jest także zmiana sposobu zarządzania oddziałem zamiejscowym w Czersku.

Łączę wyrazy szacunku
Dyrektor KOZZD

Gostynin, dn. 07.09.2022r.